

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференція
молодих вчених з нагоди Дня працівника сільського господарства
**«СУЧАСНА НАУКА:
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

17 листопада 2021 р.
м. Херсон

ВИКОРИСТАННЯ ОСМІЙ ДЛЯ ЗАПИЛЕННЯ РОСЛИН

КОРБИЧ Н. М. – канд. с.-г. наук, доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Актуальність. У наш час вирішення проблеми щодо збільшення врожайності ентомофільних культур неможливо без використання запилювачів. Комахи є основними індивідуумами, що переносять пилок. Близько 90% рослин потребують запилення бджолами, до того ж деякі види можуть запилюватися тільки спеціалізованими до них групами комах поодиноких бджіл [1]. Велика кількість бджіляка об'єднує більше 80% представників світової фауни родини Megachilidae відноситься до групи гніздобудівнімегахіліди. Вони завдяки своїм морфо-фізіологічним і екологічним особливостям є ефективними запилювачами ентомофільних культур, Одними із представників даної групи є осмії руда та рогата. Руда (*Osmiarufa*L.) та рогата (*Osmiarufa*L.) осмії відносяться до класу комах (Insecta), ряду перетинчастокрилих (Hymenoptera), родини мегахілід (Megachilidae). Вони займають досить широкий ареал, крім півночі. Це комахи з повним перетворенням і мають чотири фази розвитку: яйце, личинка, лялечка і доросла фаза або імаго.

Мета досліджень. Проаналізувати наявність досліджень щодо можливості використання осмії для запилення медоносних рослин на півдні України за умови подовженого терміну виведення.

Результати досліджень. У результаті проведених досліджень виявлено, що в умовах Львівщини осмії рогата починає виходити з коконів приблизно в перших числах квітня. Зазначимо також, що якщо кокони зберігаються в холодному приміщенні, то їх вихід дещо затримується. Якщо ж їх винести на відкрите повітря, де температура вища, то з коконів у першу чергу виходять самці, а через 3-4 дні і самки [2].

Урожайність більшості ентомофільних культур (плодово-ягідних, круп'яних і зернобобових, овочевих, баштанних, масляничних і технічних) залежить від наявності, в період цвітіння ентомофільної культури достатньої кількості бджіл-запилювачів, наприклад, медоносних бджіл, а з іншого боку, для та розвитку бджолосімей та виробництва продуктів бджільництва, необхідні постійні джерела нектару та пилку, роль яких найчастіше виконують плантації ентомофільних сільськогосподарських культур. При цьому важливу, а іноді чільну роль в запиленні деяких культур (люцерна посівна, тепличні овочеві культури) відіграють «дикі» бджоли, запилювальний потенціал яких в агроценозах часто не враховується. У даний час у всьому світі для запилення ентомофільних культур використовують понад 20 видів «диких» бджіл. Деякі види (джміль земляний, джміль кам'яний, люцернова бджола листоріз, бджоли-осмії) розводять у промислових масштабах за спеціально розробленими технологіями, для застосування їх як запилювачів ентомофільних культур

відкритого та закритого ґрунту. При цьому як запилювачі плодових та деяких овочевих (у тому числі тепличних) культур перспективно використовувати деякі види бджіл-осмій, наприклад, *Osmiabicornis* (L.), *O. coerulea* (L.), *O. cornuta* (Latr.). Ці види широко поширені та активно заселяють штучні гніздові конструкції, що дає можливість відносно легко створювати стартові культури цих бджіл. Штучним розведенням зазначених видів бджіл-осмій у 80-ті та 90-ті роки ХХ століття активно займалися Б.С. Зінченко та В.М. Гукало – спеціалісти Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції ім. Н.І. Вавилова, а також Л.І. Боднарчук, О.О. Володимирський, І.І. Шалімов, В.М. Оліфір – спеціалісти лабораторії екології комах-запилювачів Інституту зоології АН УРСР. Вивченням закономірностей будови гнізд зазначених видів, конструктивними особливостями вуликів для цих бджіл та іншими питаннями екології гніздування бджіл-мегахілід багато років активно займаються багато дослідників. У зв'язку з цим вже накопичено певний досвід, що дозволяє активно впроваджувати та використовувати цих бджіл для запилення ентомофільних сільськогосподарських культур. Розведення бджіл-осмій засноване на здатності самок цих бджіл гніздитися в замкнених з одного боку циліндричних порожнинах. При цьому їх гнізда представляють лінійний ряд гніздових осередків, розділених гніздовими перегородками та закритими зовні гніздовою пробкою. У кожному гніздовому осередку від яйця до імаго проходить розвиток лише одна особина бджоли. В одному гнізді, залежно від довжини гніздового каналу, може налічуватися від 1 до М гніздових осередків. Гніздові перегородки та пробку гнізда самки бджіл-осмій, зазначених трьох видів, виготовляють із вологої землі (*Osmiacornuta* та *O. bicornis*) або із спеціальної замазки, зробленої із ретельно пережованого листа рослин (*O. coerulea*). Зазвичай бджолиосмії заселяють циліндричні канали певної довжини та діаметра, хоча розміри та форма осередків у них можуть мати складну залежність від форми заселеної порожнини. Технологія розведення бджіл-осмій полягає у отриманні гнізд потрібних видів шляхом залучення їх у штучні гніздові конструкції, які для цих цілей встановлюють у садах, на присадибних ділянках у період гніздобудівної активності самок бджіл. Як штучні гніздові конструкції використовують, так звані, вулики Фабра різних конструкцій (модифікацій). У загальному вигляді схема основних етапів розведення бджіл-осмій (*Osmiacornuta* та *O. bicornis*) включає три етапи: стартове виробництво коконів бджіл (маткової культури), нарощування культури (установка у весняний період вуликів з гніздами бджіл у садах або на присадибних ділянках), встановлення проінкубованих коконів бджіл у теплицях у зимовий період. При цьому в теплицях бджоли не будують гнізд, а лише відвідують квітки в пошуках нектару та пилку, виробляючи при цьому перехресне запилення. Слід зазначити, що технологія розведення зазначених видів бджіл-осмій потребує подальшого розвитку та вдосконалення, насамперед у напрямку використання цих бджіл для запилення садових дерев і більш пізніх ентомофільних культур. Зокрема, необхідно створити замкнутий цикл розвитку цих бджіл у лабораторних умовах, як це має місце в технології

розведення джмеля земляного (*Bombus terrestris* (L.)), самки якого успішно засновують нові гнізда в лабораторних умовах.

Список літератури

1. Бондаренко О.М. Використання бджоли роду *Osmia* в умовах лісостепу України: матеріали науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава, 13-14 травня 2014 року, Ч. 2. 2014.с. 220-222.
2. Луців В. О., Рациональне використання осмії рогатої при утриманні її без вуликів. *Сучасні проблеми селекції, розведення та гігієни тварин: збірник наукових праць ВНАУ*. 2011. № 11 (51) с. 70-72.

УДК: 631.55.032

ВИРОЩУВАННЯ ГУСЕНЯТ НА М'ЯСО В УМОВАХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

КРАСНОВИД Т. Ю. - здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна
ЛЮБЕНКО О. І. - канд. с.-г. наук, доцент, науковий керівник
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

В Херсонській області понад 90 % гусей вирощуються у фермерських господарствах та одноосібних селянських господарствах нами розроблений бізнес-проект, який буде залучати в населеному пункті Добропілля якомога більше трудових ресурсів, які не зайняті у виробництві, залучати їх до ведення сільськогосподарського виробництва.

З усіх видів домашньої птиці водоплавна - найменш вибаглива до умов утримання та годівлі. Саме ця птиця відзначається високою скороспілістю, інтенсивністю росту, дієтичними властивостями м'яса, високою оплатою корму та невибагливістю в годівлі, завдяки цьому їх годівля коштує значно дешевше ніж курей.

Основними чинниками, що впливають на кількісні і якісні показники вирощування водоплавної птиці є генетика і селекція, умови утримання та годівлі, технологія і обладнання, контроль та профілактика захворювань птиці.

Враховуючи природні умови області - наявність великої кількості природних пасовищ, варто взяти курс на розведення і вирощування гусей.

У структурі агропродуктових ринків вагоме місце займає ринок водоплавної птиці, підвищення ефективності галузі птахівництва необхідне для